

УДК 346.7

DOI <https://doi.org/10.33216/2218-5461-2019-38-2-84-93>

ІНСТИТУЦІЙНИЙ НАПРЯМ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ЕКСПЕРТИЗИ БУДІВЕЛЬНИХ ПРОЕКТІВ

Гриценко Г.М., Мартинова Л.В.

INSTITUTIONAL DIRECTION AT EXAMINATION OF CONSTRUCTION PROJECTS

Hrytsenko H. M., Martynova L.V.

У статті аналізуються норми відносно, регулювання процесу проведення експертизи будівельних проектів з урахуванням сучасних соціально-економічних трансформацій в Україні. Досліджуються основні напрямки інституціонального розвитку експертизи будівельних проектів та визначається їх науково-теоретичне обґрунтування. Розглядається можливість проведення інституційного проектування в різних стадіях будівництва. Розглядається вплив інституціональної концепції, перевагами якої є: широта поля наукових рішень, побудованих на різних методологічних поглядах; можливості компліації різних теоретичних аспектів наукових підходів; потенціал переносу висновків інституціонального проектування не тільки на окремі процеси будівництва, але й на сферу будівництва в цілому. Окреслено деякі недоліки законодавства, зокрема щодо застосування процедури проведення експертизи будівельних проектів. Виокремлені нерегульовані та невирішені питання стосовно інституційного підходу в сфері будівництва.

Ключові слова: експертиза будівельних проектів, управління, інституціональний розвиток, інституційне забезпечення, інституційне проектування.

Постановка проблеми. Однією з основних галузей економіки є будівельна галузь, яка за останні роки з урахуванням соціально – економічного розвитку України розвинулась, у зв'язку з чим, стала потребувати більш детальних змін. Вектор руху країни в бік ЄС призводить до необхідності приведення законодавчих актів України у відповідність до законодавчих актів ЄС. На Конфедерації будівельників України Л. Парцхаладзе зазначив, що за підсумками 2019 року підприємства України виконали будівельні роботи на суму 177 мільярдів гривень, у порівнянні з минулим роком зростання склало 20 %. При цьому індекс будівництва інженерних споруд склав 123,3 %, будівель – 116,3 % (житлових 103 %, нежитлових 127,4 %). З року в рік збільшення будівельних обсягів викликає побоювання за

якісну підготовку проектної документації для виконання будівельних робіт від правильного складання і розрахунку буде залежати здача об'єкта будівництва в експлуатацію та їх безпосередня експлуатація. Насамперед, це стосується об'єктів, які виконуються за державні кошти та приватного інвестування в будівництво житлових комплексів. На сучасному етапі становлення інституційного забезпечення щодо різних стадій будівництва, у тому числі експертизи будівельних проектів, характеризується повільністю, не системністю та фрагментарністю державних заходів щодо реалізації завдань системних змін у законодавчих актах. У цьому контексті одним із найважливіших чинників зміни ситуації у позитивну сторону має стати ефективне інститу-

ційне забезпечення реформаторських процесів на начальних стадіях будівництва, а саме: інституціонального розвитку експертизи будівельних проектів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання правового регулювання відносин у сфері будівництва завжди було актуальним у вчених правознавців, зокрема зазначені питання досліджували: Біленко М.С., Віхров О.П., Гриняк А.Б., Олюха В.Г., Миронець І.М., Трофуненко Н.В., Шаповалова О.В. Проте правове регулювання процесу проведення експертизи будівельних проектів залишилося без належної уваги.

Саме тому **метою даної статті** є обґрунтування необхідності вдосконалення правового регулювання процесу проведення експертизи будівельних проектів. А також, вивчення можливості науково-теоретичного обґрунтування основних напрямів інституціонального розвитку експертизи будівельних проектів та застосування інституціонального проектування безпосередньо при розробці норм регулювання процесу проведення експертизи будівельних проектів.

Виклад основного матеріалу. Інституційний підхід почали застосовувати до різних сфер господарювання. В сучасній науці він розглядається, як головна характеристика розвитку будь якої сфери господарювання. Для того щоб розібратись в можливостях застосування інституційного підходу в сфері будівництва та, зокрема, при процесі проведення експертизи будівельних проектів необхідно почати з базового питання: Що таке «інституціоналізм» взагалі?

Автор терміна «інституціоналізм» У. Гамільтон зазначав, що інститути - це словесний символ для ліпшого описання низки суспільних звичаїв. Вони означають переважний і постійний спосіб мислення, який став звичкою для групи або звичаєм для народу... [1]. Під «інституцією» розумілись звичай, порядок, традиція, а вже «інститути» виступали формою втілення «інституції», їх форма могла

викладатись у порядку, законі тощо. Сутність інституціоналізму визначається як неекономічне, інституціональне трактування економічних, соціальних явищ і процесів, за допомогою аналізу проблем соціальних, політичних, етичних, правових тощо.

З початком виникнення під інституціоналізмом розумілася система поглядів на суспільство. В подальшому категорія «інститут» тлумачилася як сукупність правових норм.

Як відзначає Тітова Н.Е. у рамках інституціоналізму були утворені соціально – психологічний (Веблен), соціально-правовий (Коммонс), інституціонально-статистичний (Мітчелл) напрямки. [2]

1) Соціально-психологічний напрям, послідовниками якого були Торстен, Веблен та ін., складався з застосування суб'єктивного фактору індивіда по відношенню до економіки. Т.Веблен розширює сферу економічних досліджень за рахунок вивчення суспільної психології, інстинктів, навичок і схильностей людей;

2) Соціально-правовий напрям (Дж.Р.Коммонс) – даний напрям передбачає суцільно правові відносини, котрі впливають на економіку та інші життєдіяльні процеси суспільства;

3) Інституціонально-статистичний (кон'юнктурний) напрям (Уеслі Клер Мітчелл) – даний напрям вивчав проблеми економічних циклів і процесів.

Як правильно зазначила Ковбасюк С.В., важливими аспектами інституціоналізації є традиції і контроль. Загальні моделі поведінки поступово створюються і формулюються, вони не можуть бути створені миттєво. Інститути вже завдяки самому факту їх існування контролюють людську поведінку, встановлюючи певну систему варіантів можливої поведінки індивіда, що є допустимою в даному суспільстві. [3, с. 177]

Будь-яка система є складним організмом, що складається із безлічі належним чином ор-

ганізованих і взаємодіючих між собою елементів. Взаємодія елементів в системі підпорядкована формальним і неформальним правилам інституціональної економіки. «Система – безліч елементів, що знаходяться в стосунках і зв'язках один з одним і утворюють певну цілісність, єдність». [4, с. 432]

Інституціональна система має базуватися на певних принципах, що забезпечують формування цивілізованих соціальних відносин в суспільстві, давати імпульс економічного зростання і підвищення добробуту населення. [5, с. 50]

Формування інституціональної системи поведінки усіх суб'єктів господарювання є одним з найважливіших напрямів у площині інституційних перетворень, здійснюваних в Україні. У цьому контексті особливої актуальності набувають питання, пов'язані з проектуванням інститутів, розробка і впровадження яких дозволяють б досягати очікуваних результатів. Під інституційним проектуванням (ІП) розуміється діяльність, направлена на розробку моделей економічних інститутів, свідомо і цілеспрямовано впроваджуваних у масову господарську поведінку. Основна проблема полягає у розробці таких правил і принципів діяльності, дотримання яких сприяло б ефективному вирішенню тих проблем для подолання яких вони створювалися [5, с.55]

Значущість аналізу інституціональних змін як позитивного, так і особливо нормативного, у сучасному світі надзвичайно велика: практично безперервно інституціональні зміни відбуваються у всіх перехідних економіках, в рамках ЄС, в країнах, що розвиваються. Одні з них відчутно позитивно впливають на подальший розвиток економіки, інші, навпаки, сприяють стагнації, треті, незважаючи на задум авторів, взагалі не впливають на економічну поведінку. [5, с.56].

Різноманітні аспекти інституційного проектування, його принципи, етапи, особливості

реалізації на рівні окремих суб'єктів господарювання є все ще маловивченими та потребують подальшого ґрунтовного дослідження.

Як зазначає Кожушко А.О., застосовуючи інституціональний підхід, на нашу думку, «стратегія інноваційного розвитку публічного управління» - це комплекс узгоджених між собою інституціональних змін у формі управлінських рішень довгострокової перспективи з метою трансформації (інституціонального розвитку) системи публічного управління. Стратегії передбачають використання комплексного механізму нововведень у системі публічного управління (розробку і застосування нових технологій, методів організації, створення нових організаційних структур, формування нових послуг, ринку управлінських послуг, впровадження нових управлінських технологій тощо). [6, с. 9]

Застосування стратегії інноваційного розвитку публічного управління в сфері будівництва як в цілому, так й окремо, наприклад при проведенні експертизи будівельних проектів, дало б змогу, врегулювати питання узгодженої позиції між зацікавленими центральними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, їх виконавчими органами, місцевими державними адміністраціями, бізнесом, професійним співтовариством, громадськістю щодо системи публічного управління в даній сфері.

Але, станом на сьогодні, в основному використовується технічний підхід. Так, для успішного завершення будівництва і здачі будівельного об'єкту в експлуатацію стаття 31 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності»[7] передбачає обов'язкове проведення експертизи проектів будівництва, яка проводиться за класом наслідків:

- за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з середніми (СС2) та значними (СС3) наслідками;

- споруджуються на територіях із складними інженерно-геологічними та техногенними умовами, - в частині міцності, надійності та довговічності будинків і споруд;

- споруджуються із залученням бюджетних коштів, кошти державних і комунальних підприємств, установ та організацій, а також кредитів, наданих під державні гарантії, якщо їх кошторисна вартість перевищує 300 тисяч гривень, - щодо кошторисної частини проектної документації;

- підлягають оцінці впливу на довкілля згідно із Законом України «Про оцінку впливу на довкілля»[8] в частині врахування результатів оцінки впливу на довкілля.

Також, можливо за рішенням замовника проводити експертизу проектів будівництва інших об'єктів, ніж передбачених у законі, або окремих розділів проектної документації. При виникненні необхідності проведення експертизи можливо у будь-який момент будівництва без згоди сторін будівництва згідно ст. 92 Конституції України [9], в котрій встановлені засади судової експертизи.

Також, ст. 37 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», передбачає право на виконання підготовчих робіт і будівельних робіт на об'єктах будівництва, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з середніми (СС2) та значними (СС3) наслідками, підключення об'єкта будівництва до інженерних мереж та споруд надається замовнику та генеральному підряднику чи підряднику, після отримання дозволу на виконання будівельних робіт. Кабінет Міністрів затвердив «Порядок про Деякі питання виконання підготовчих і будівельних робіт» від 13.04.2011р. N 466 [10] (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 26 серпня 2015 р. № 747), де у додатку 10 зазначено, що до заяви про отримання дозволу на виконання будівельних робіт додається, зокрема, звіт за результатами експертизи проекту будівництва або його засвідчена у встановленому законом порядку копія (у тому числі звіт

щодо розгляду проекту будівництва на стадії проектування, що передбачає розподіл її за чергами).

З чинного законодавства ми бачимо, що будівництву об'єктів, які мають велике соціальне значення і потребують великих капіталовкладень бюджетних або інвестиційних коштів обов'язково повинна передувати експертиза проекту будівництва.

Згідно «Порядку затвердження проектів будівництва і проведення їх експертизи та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України» [11], де зазначено що, метою проведення експертизи проектів будівництва є визначення якості проектних рішень шляхом виявлення відхилень від вимог до міцності, надійності та довговічності будинків і споруд, їх експлуатаційної безпеки та інженерного забезпечення, у тому числі щодо додержання нормативів з питань створення безперешкодного життєвого середовища для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, санітарного і епідеміологічного благополуччя населення, охорони праці, екології, пожежної, техногенної, ядерної та радіаційної безпеки, енергозбереження, кошторисної частини проекту будівництва. Експертиза є завершальним етапом розроблення проектів будівництва.

Затверджений Постановою Кабінету Міністрів України «Порядок проведення експертизи містобудівної документації» [12], де зазначено що, під час проведення експертизи враховуються результати розгляду проектів містобудівної документації відповідною архітектурно-містобудівною радою, зокрема висновки (за відповідним напрямом) органів земельних ресурсів, охорони культурної спадщини, охорони праці, енергозбереження, пожежної, техногенної, ядерної та радіаційної безпеки, державної санітарно-епідеміологічної служби, природоохоронного та інших органів, яким відповідно до закону належать повноваження щодо розгляду містобудівної документації.

Всі вищенаведені нормативні акти свідчать про те, що експертиза проектної документації на будівництво спрямована на виявлення відхилень від вимог до міцності, надійності та довговічності будинків і споруд, їх експлуатаційної безпеки та інженерного забезпечення, у тому числі щодо додержання нормативів з питань створення безперешкодного життєвого середовища для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, санітарного і епідеміологічного благополуччя населення, охорони праці, екології, пожежної, техногенної, ядерної та радіаційної безпеки, енергозбереження, кошторисної частини проекту будівництва.

Водночас, проведення експертизи тільки з урахуванням технологічного процесу не викриває всієї сутності експертизи проектної документації. Відсутність у вказаних законодавчих актах інституціонального напрямку проведення зазначеної експертизи або вельми поверхневе застосування інституціоналізму дає змогу не добросовісним забудовникам використовувати: чи то кошти з бюджетів різного рівня, чи то кошти інвестиційного призначення, чи то приватні кошти в тих проектах, які заздалегідь вже будуть невиконані, а зазначені кошти використані не за призначенням. Тобто, будівництво об'єктів не буде завершене. І як приклад, недобудовані 16 житлових комплексів «Укрбуда» у місті Києві з тисячами обдурених вкладників і недоплачених податків в бюджет країни.

Далі розглядаючи чинне законодавство можна відмітити, наступне: тільки Закон України «Про інвестиційну діяльність» [13] ст.15 ч.3 передбачає що, державна експертиза інвестиційних проектів повинна враховувати оцінку економічної ефективності, але на жаль на практиці це використовуватися не завжди.

Економічна ефективність, це результативність економічної системи, виражена у співвідношенні корисних кінцевих результатів її функціонування до витрачених ресурсів. [14]

Одним з факторів невідповідності нормативних актів інституціональному підходу є необхідність подвійної експертизи проектів будівництва щодо додержання нормативів з питань екології.

Так, з введенням в дію з 18.12.2017 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» Закон України «Про екологічну експертизу» втратив чинність. Скасовується проведення екологічної експертизи та запроваджується процедура оцінки впливу на довкілля. Під час проведення процедури оцінки впливу на довкілля проводиться аналіз проектів планованої діяльності експертними комісіями Міністерство екології та відповідних підрозділів місцевих державних адміністрацій незалежно від проведення експертизи проектів будівництва, яка здійснюється згідно зі статтею 31 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», що, фактично, має наслідком проведення подвійної експертизи проектної документації. В даному випадку ми бачимо, що:

- по перше, вказаний нормативний акт спричиняє подвійне проведення експертизи проектної документації, що є обтяжуючим тягарем для бізнесу;

- по друге, при розробленні Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» не враховано норми законодавства ЄС. А саме: норму частини першої статті 2 Директиви Ради ЄС № 2011/92/ЄС[15], відповідно до якої «оцінка впливу на навколишнє середовище може бути інтегрована в існуючі процедури надання дозволу для проектів у державах-членах, чи, за відсутності таких, в інші процедури або процедури, що створюються для виконання цілей даної Директиви»;

- по третє, Законом «Про оцінку впливу на довкілля» запроваджено додаткову дозвільну процедуру для дуже широкого кола об'єктів. А це, в свою чергу, стає стримуючим фактором у реалізації інвестиційних проектів в Україні та продуктивним розвитком економіки країни.

Крім того, Постановою Кабінету Міністрів України від 23.01.2019 № 95 «Про внесення змін до Порядку затвердження проектів будівництва і проведення їх експертизи» [16] вносяться зміни процедур стосовно затвердження та проведення експертизи проектів будівництва, які підлягають оцінці впливу на довкілля, а саме: проекти будівництва подаються на експертизу разом з результатами оцінки впливу на довкілля. Тобто, замість інтегрувати процес проведення оцінки впливу на навколишнє середовище в експертизу будівельних проектів, на законодавчому рівні затвердили подвійне проведення експертизи проектної документації.

Ще одним фактором є відсутність взаємодії замовника будівництва, проектувальника й експертної організації. Україна переживає відтік кваліфікованих кадрів, у зв'язку з чим, замовник маючи недостатній рівень знань не може кваліфіковано сформулювати коректне завдання проектувальнику, прийняти виконану роботу та ін. Інженер з технічного нагляду, наприклад, може допомогти замовнику на стадії виконання будівельно-монтажних робіт, але при проектуванні і проведенні експертизи проектів будівництва можливість допомоги відсутня. У законодавстві ЄС передбачені інжинірингові організації або спеціалісти (інженери-консультанти), що виконують функції з організаційного та консультативного супроводження створення об'єкта архітектури, зокрема при оцінці інвестиційних пропозицій, підготовці і проведенні закупівель, розробленні передпроектних рішень, проектної документації, перевірки робочих креслень тощо. В Україні при реалізації інфраструктурних проектів, які фінансуються міжнародними фінансовими організаціями, також передбачені дані інжинірингові організації або спеціалісти. Якщо провести комплексне інституційне проектування всієї процедури будівництва від початку до кі-

нця, то з'явиться можливість звести до мінімуму негативні прояви неузгодженості законодавчих актів та ін.

Беручи до уваги вищезазначене, розглядаючи з практичного боку експертизу проектної документації будівельних об'єктів, щоб уникати недобудов на території нашої держави та сплати податків до державного бюджету необхідно проводити ще науково-технічну експертизу експертизи проектної документації на будівництво.

Наукова і науково-технічна експертиза - це діяльність, метою якої є дослідження, перевірка, аналіз та оцінка науково-технічного рівня об'єктів експертизи і підготовка обґрунтованих висновків для прийняття рішень щодо таких об'єктів. [17].

Основними завданнями наукової і науково-технічної експертизи є:

- об'єктивне, комплексне дослідження об'єктів експертизи;
- перевірка відповідності об'єктів експертизи вимогам і нормам чинного законодавства;
- оцінка відповідності об'єктів експертизи сучасному рівню наукових і технічних знань, тенденціям науково-технічного прогресу, принципам державної науково-технічної політики, вимогам екологічної безпеки, економічної доцільності;
- аналіз рівня використання науково-технічного потенціалу, оцінка результативності науково-дослідних робіт і дослідно-конструкторських розробок;
- прогнозування науково-технічних, соціально-економічних і екологічних наслідків реалізації чи діяльності об'єкта експертизи;
- підготовка науково обґрунтованих експертних висновків.

Для успішного завершення будівництва об'єктів, які мають важливе державне та соціальне значення, як показує практика, необхідно проводити до комплексної будівельної експертизи проектної документації науково-

технічну експертизу при цьому потрібно звертати увагу не тільки на будівельно-технічні норми, але також норми економіко-правового характеру (оподаткування, визначення витрат, ліцензування), саме від останніх залежить правильний та остаточний фінансовий розрахунок будівництва об'єкту та його введення в експлуатацію, тобто на інституціональний напрям експертизи.

Інституціональний напрям експертизи звертає увагу на відповідність рішень за проектом діючому законодавству країни, де передбачається здійснення проекту. Тут же аналізується правильність застосування у проекті особливостей оподаткування, визначення витрат, ліцензування. [18].

Растосування інституційного підходу тільки на етапі експертизи проектної документація це тільки перший крок. Необхідно провести зміни загалом в сфері будівництва. Для керування будівельною діяльністю необхідно використовувати інституціональну концепцію, перевагами якої є: широта поля наукових рішень, побудованих на різних методологічних поглядах; можливості компіляції різних теоретичних аспектів наукових підходів; потенціал переносу висновків інституціонального проектування не тільки на окремі процеси будівництва, але й на сферу будівництва в цілому.

Міністерством розвитку громад та територій України з залученням інших фахівців було розроблено проект «Концепції публічного управління у сфері містобудівної діяльності та затвердження плану заходів з її реалізації». На офіційному веб-сайті Мінрегіону з 28 грудня 2019 року по 13 січня 2020 року було проведено громадське обговорення проекту розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції публічного управління у сфері містобудівної діяльності та затвердження плану заходів з її реалізації». За результатами громадського обговорення ми можемо бачити, що робота з узгодження даного документа повинна проводитись ще далі.

Проектування нового механізму потребує взаємодії суб'єктів інституційного забезпечення реалізації змін у сфері будівництва.

Одним з вдалих прикладів застосування інституційного підходу в сфері будівництва є Корея. Так їх система прозорого будівництва складається з єдиної системи управління проектами «One-pmis» та системи інформування про стан будівництва (Allimi). Дана система - яскравий приклад ефективного технологічного та інституційного підходу для підвищення прозорості, ефективності та захисту прав будівельників в будівельному секторі держави. Для впровадження подібної системи в Україні необхідні наявність політичної волі та інституціоналізація міжвідомчих підходів серед органів влади – наприклад, шляхом об'єднання в одному підрозділі менеджерів з питань даних, інженерів та спеціалістів з розробки політики, щоб вони разом працювали над створенням, модернізацією та управлінням системою з урахуванням перспективи користувача.

Висновки з даного дослідження. Таким чином, серед факторів, що стримують створення ефективного інституційного розвитку будівництва в Україні, слід назвати такі:

- відсутність інституціоналізації міжвідомчих підходів серед органів влади та відсутність взаємодії різних органів влади;
- неузгодженість норм діючого законодавства України, як між собою, так й з законодавством ЄС з урахуванням того, що інтеграційний вектор руху країни має напрямом на країни ЄС.
- реформування сфери будівництва ведеться дуже повільними темпами, що не дає змогу залучати інвестицій в Україну, а це в свою чергу негативно відображається на економіці країни.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Водночас подальші наукові дослідження інституційної складової розвитку сфери будівництва на території України доцільно спрямувати на вивчення механізмів

взаємодії державних та недержавних інституцій, пошук найбільш ефективних форм співпраці між владою, бізнесом та громадським сектором суспільства.

Література :

1. Історія економічних учень : підручник / Л. Я. Корнійчук, Н. О. Татаренко, А. М. Поручник та ін. – К. : КНЕУ, 1999// - [Електронний ресурс].–Режим доступу: <https://studentbooks.com.ua/content/view/853/50/1/5/>
2. Титова Н.Е. История экономических учений: курс лекцій / Н.Е.Титова.-М.:Гуманит. Узд.центр Владос, 1997// - [Електронний ресурс].–Режим доступу: https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Econom/Titova/20.php
3. Ковбасюк С.В. Сучасна інтерпретація поняття «Інституціоналізація» / Актуальні проблеми держави і права 2009 с.177-182.
4. Ковалев В.В., Ковалев Вит.В. Облік, аналіз і фінансовий менеджмент: Навч.-метод. посібник. – М.: Фінанси і статистика, 2006. – 688 с.
5. Болотіна С.В., Шубна О.В. Інституціональні зміни і траєкторія попереднього розвитку./ Економічний вісник Донбасу 3 №(45)2016 с.50-57
6. Кожушко А.О. Інституціональний підхід до дослідження інноваційного розвитку публічного управління / Публічне адміністрування: теорія та практика, 2019, вип..1(0)21- С.9.
7. Про регулювання містобудівної діяльності : Закон України від 17.02.2011р. № 3038-VI // - [Електронний ресурс].–Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>
8. Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 23.05.2017 р. № 2059-VIII //-[Електронний ресурс].–Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19>
9. Конституція України: від 28.06.1996р. №254к/96-ВР. // - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
10. Порядок виконання підготовчих та будівельних робіт: затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 13 квітня 2011 р. № 466 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 26 серпня 2015 р. № 747) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-2011-п>
11. Порядок затвердження проектів будівництва і проведення їх експертизи та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України: затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 11 травня 2011 р. № 560.// -[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/560-2011-п>
12. Порядок проведення експертизи містобудівної документації : затверджено постановою Кабінету Мі-

ністрів України від 25 травня 2011 р. N 548.// -[Електронний ресурс]. –Режим доступу:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/548-2011-п>

13. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991р. № 1560-XII //-[Електронний ресурс].–Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
 14. Енциклопедія сучасної України Beta-версія .- [Електронний ресурс].–Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=18769
 15. Директиви Ради ЄС № 2011/92/ЄС.//-[Електронний ресурс].–Режим доступу: <https://eur.lex.europa.eu/search.html?qid=1581226402218&text=%E2%84%96%202011/92&scope=EURLEX&type=quick&lang=en>
 16. Про внесення змін до Порядку затвердження проектів будівництва і проведення їх експертизи : затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 23.01.2019 р. № 95.// -[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/95-2019-п>
 17. Про наукову і науково-технічну експертизу: Закон України від 10.02.1995 р. № 51/95-ВР.//-[Електронний ресурс].–Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/51/95-вр>
 18. Експертиза проектів. Студопедія. -[Електронний ресурс].–Режим доступу: https://studopedia.com.ua/1_121949_ekspertiza-proektiv.html
- #### References:
1. Istoriya ekonomichnih uchen : pidruchnik / L. Ya. Kornijchuk, N. O. Tatarenko, A. M. Poruchnik ta in. – K. : KNEU, 1999// - [Elektronnij resurs].–Rezhim dostupu: <https://studentbooks.com.ua/content/view/853/50/1/5/>
 2. Titova N.E. Istoriya yekonomicheskikh uchenij: kurs lekciy / N.E.Titova.-M.:Gumanit. Uzd.centri Vlados, 1997// - [Elektronnij resurs].–Rezhim dostupu: https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Econom/Titova/20.php
 3. Kovbasyuk S.V. Suchasna interpretaciya ponyattya «Institucionalizaciya» / Aktualni problemi derzhavi i prava 2009 s.177-182.
 4. Kovalev V.V., Kovalev Vit.V. Oblik, analiz i finansovij menedment: Navch.-metod. posibnik. – M.: Finansi i statistika, 2006. – 688 s.
 5. Bolotina Y.V., Shubna O.V. Institucionalni zmini i trayektoriya poperednogo rozvitku./ Ekonomichnij visnik Donbasu 3 №(45)2016 s.50-57
 6. Kozhushko A.O. Institucionalnij pidhid do doslidzhennya innovacijnogo rozvitku publichnogo upravlinnya / Publichne administruvannya: teoriya ta praktika, 2019, vip..1(0)21- S.9.
 7. Pro regulyuvannya mistobudivnoyi diyalnosti : Zakon Ukrayini vid 17.02.2011r. № 3038-VI // -

[Elektronnij resurs].–Rezhim dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>

8. Pro ocinku vplivu na dovkilliya: Zakon Ukrayini vid 23.05.2017 r. № 2059-VIII //-[Elektronnij resurs].–Rezhim dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19>

9. Konstituciya Ukrayini: vid 28.06.1996r. №254k/96-VR. // - [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr>

10. Poryadok vikonannya pidgotovchih ta budivelnih robot: zatverdzheno Postanovoyu Kabinetu Ministriv Ukrayini vid 13 kvitnya 2011 r. № 466 (u redakciyi postanovi Kabinetu Ministriv Ukrayini vid 26 serpnia 2015 r. № 747) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-2011-p>

11. Poryadok zatverdzhennya proektiv budivnictva i provedennya yih ekspertizi ta viznannya takimi, sho vtratilichinnist, deyakih postanov Kabinetu Ministriv Ukrayini: zatverdzheno postanovoyu Kabinetu Ministriv Ukrayini vid 11 travnya 2011 r. № 560.//-[Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/560-2011-p>

12. Poryadok provedennya ekspertizi mistobudivnoyi dokumentaciyi : zatverdzheno postanovoyu Kabinetu Ministriv Ukrayini vid 25 travnya 2011 r. N 548.// - [Elektronnij resurs]. –Rezhim dostupu:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/548-2011-p>

13. Pro investicijnu diyalnist: Zakon Ukrayini vid 18.09.1991r. № 1560-XII //-[Elektronnij resurs].–Rezhim dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>

14. Enciklopediya suchasnoyi Ukrayini Beta-versiya .-[Elektronnij resurs].–Rezhim dostupu: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=18769

15. Direktivi Radi YeES № 2011/92/YeS.//-[Elektronnij resurs].–Rezhim dostupu: <https://eur.lex.europa.eu/search.html?qid=1581226402218&text=%E2%84%96%202011/92&scope=EURLEX&type=quick&lang=en>

16. Pro vnesennya zmin do Poryadku zatverdzhennya proektiv budivnictva i provedennya yih ekspertizi : zatverdzheno postanovoyu Kabinetu Ministriv Ukrayini vid 23.01.2019 r. № 95.// -[Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/95-2019-p>

17. Pro naukovu i naukovo-tehnicnu ekspertizu: Zakon Ukrayini vid 10.02.1995 r. № 51/95-VR.//-[Elektronnij resurs].–Rezhim dostupu: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/51/95-vr>

18. Ekspertiza proektiv. Studopediya. -[Elektronnij resurs].–Rezhim dostupu: https://studopedia.com.ua/1121949_ekspertiza-proektiv.html

Гриценко Г.Н., Мартынова Л.В. Институциональное направление при проведении экспертизы строительных проектов. – Статья/

В статье анализируются нормы регулирования процесса проведения экспертизы строительных проектов с учетом современных социально-экономических трансформаций в Украине. Исследуются основные направления институционального развития экспертизы строительных проектов, и определяется их научно-теоретическое обоснование. Рассматривается возможность проведения институционального проектирования на различных стадиях строительства.

Рассматривается влияние институциональной концепции, преимуществами которой являются: широта поля научных решений, построенных на различных методологических взглядах; возможности компиляции различных теоретических аспектов научных подходов; потенциал переноса выводов институционального проектирования не только на отдельные процессы строительства, но и на сферу строительства в целом.

Определены некоторые недостатки законодательства, в частности по применению процедуры проведения экспертизы строительных проектов. Выделены неурегулированные и нерешенные вопросы относительно институционального подхода в сфере строительства.

Ключевые слова: экспертиза строительных проектов, управление, институциональное развитие, институциональное обеспечение, институциональное проектирование.

Hrytsenko H. M., Martinova L.V. Institutional direction at examination of construction projects.- Article.

The article analyzes the norms of regulation of the process of examination of construction projects taking into account modern socio-economic transformations in Ukraine. The main directions of the institutional development of the examination of construction projects are investigated and their scientific and theoretical justification is determined. The possibility of carrying out institutional design at various stages of construction is being considered. The influence of the institutional concept is considered, the advantages of which are: the breadth of the field of scientific decisions based on various methodological views; the ability to compile various theoretical aspects of scientific approaches; the potential for transferring institutional design findings not only to individual construction processes, but also to the construction industry as a whole.

Some shortcomings of the legislation have been identified, in particular regarding the application of the examination procedure for construction projects. Highlighted, unsettled and unresolved issues regarding the institutional approach in the field of construction.

The analysis of the institutional characteristics in the construction sector reveals a wide range of problems that are the starting point for assessing the process of economic development of a society. Institutional problems cover environmental, economic, legal, social, staffing issues. In the

process of research, an attempt is made to prove the need for an institutional approach in the examination of construction projects. The manifestations of institutionalism in the field of construction are revealed. The essence of the institutional approach as a methodology is revealed, when applying the procedure of conducting examination of construction projects, as well as its capabilities in the study of phenomena and processes occurring in the construction industry. Perspective changes in the case of an institutional approach to construction within our country and in countries where institutional changes have already taken place are analyzed.

Key words: *examination of construction projects, management, institutional development, institutional provision, institutional design.*

Авторська довідка:

Гриценко Григорій Миколайович – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри правознавства Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

Мартінова Лілія Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри господарського права Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

Стаття надійшла до редакції 18 грудня 2019р.